

МЕКТЕПТЕГИ СПОРТ АЯНТЧАЛАРЫН КӨРКӨНДҮРҮҮ ЖАНА ИНТЕРЬЕРДЕГИ СТЕНДЕРДИ ЖАСАЛГАЛОО ИШТЕРИ

ОЗЕЛЕНЕНИЕ ШКОЛЬНЫХ СПОРТИВНЫХ ПЛОЩАДОК, ОФОРМИТЕЛЬСКИЕ РАБОТЫ СТЕНДОВ В ИНТЕРЬЕРЕ

Akmatov D.A.

GREENING SCHOOL PLAYGROUNDS, DESIGN OF WORK STANDS IN THE INTERIOR

Аннотация: Мектеп турмушундагы спорт темасын чагылдырган стенддерден, ошону менен бирге спорт аянтчаларынын учурдагы абалынан предметке болгон – мектеп администрациясынын жана предметтик мугалиминин мамилесин, кайсыл спорттун түрү боюнча кандай иш-чаралар канчалык деңгээлде жүргүзүлгөндүгүн баамдоого болот. Азыркы учурда түрдүү маалымат каражаттарынан айыл жана шаар жерлеринде заманбап спорттун жалпы билим берүүчү мектептер үчүн дене тарбия предметинин окуу программаларына кирген түрлөрү боюнча аянтчалардын өлчөмдөрү, колдонулуучу каражаттары, спорт аянтчаларын пландаштырып жайгаштыруу жана көрктөндүрүү боюнча такталган маалыматтарды макалабызда чагылдырып бердик.

Аннотация: Стенды на темы спортивной жизни школы, а также в настоящее время состояние спортивных площадок. Отношение преподавателя и администрации школы к предмету, по какому виду спорта и на каком уровне можно узнать как занимаются учащиеся по этому предмету. В статье даны нужные информации для городских и сельских школ о планировке устройства спортивных площадок, необходимого спортивного инвентаря по современным требованиям, проводимые виды спортивных мероприятий включены в учебные программы.

Abstract: From the school stands representing sports activities, in addition to the current condition of sports grounds – the concern of a school administration and teacher of a subject, the types of activities and the level of their performance related to a particular sport can be assessed. We have brought in our article attested data regarding the measurements of area, the resources that are used, and the planned location and appearance design related to the types of contemporary sports currently included in a physical education subject program of general education schools located in villages and cities taken from a variety of information sources.

Түйүндүү түшүнүктөр: дене тарбия предмети, эстетикалык, спорт аянтчасы, интерьер, көркөм өнөр, технология (черчение, эмгекке үйрөтүү) предметтери.

Ключевые слова: предмет физическая культура, эстетика, спортивная площадка, интерьер, предметы изобразительно-художественное творчество, технология (трудовое обучение и черчение).

Key words: physical training as a subject, aesthetics, sports ground, interior and crafts work and technology, labor training, drawing.

Киришүү.

Элибизде биринчи байлык ден соолук деп жөн эле жерден айтылбагандыгын бүгүнкү жашоо турмушубуз айгенелеп турбайбы, кайсыл жериң ооруса жаның ошол жерде дегенден кийин ден-соолукка байланышкан көйгөйлөрдү алдын алуу–дал ушул дене тарбиясы сабагында ишке ашырылаарын эсибизден чыгарбайлы. Эртеңки келечегибиздин ээлери боло турган жаш өспүрүмдөрүбүздүн ден соолугунун бекем болушу, тулку боюнун туура өсүп сымбаттуу болушу, тез ой жүгүртүп-ыкчам натыйжалуу кыймыл аракетин, чыдамдуулугунун калыптанышы үчүн бул предметтин мааниси зор.

Мындай жооптуу ишти натыйжалуу уюштуруу жалгыз эле спорт тармагындагы кызматкерлердин жана дене тарбия мугалимдеринин иши деп четке чыга бергенибиз чоң жаңылыштык болоор. Балдарыбыздын келечеги жалпы мамлекетибиздин келечеги экендигин билип туруп ага кайдыгер мамиле кылганыбыз туура болбойт, жалпыбыз жапатырмак натыйжалуу аракет кылалы. Эми мындай маанилүү иш-чараны уюштурууда мурдагыдай ишке кайдыгер мамиле жасап, «эптеп-септеп», «боло-берет» деген утурумдук көнүмүш терс адаттардан арылалы. Буга чейин маани берилбей келген нерселерге токтолуп, кетирилген кемчиликтерди анализдеп, сын көз менен карап кандай болгондо жакшы болорун карап көрөлү. Дене тарбия предмети чын-чынына келгенде бирден-бир окуучуларга кубаныч тартуулап, кадимки майрамдагыдай

маанай түзө турган сабактардын бири-эгерде мугалим окуучулардын ишенимине ээ болсо.

Спорт аянтчаларына талаптар жер-жерлерде мектептерде болгондо ички жасалгасы, анда мектеп турмушундагы спорт темасын чагылдырган стенддерден, эгер болсо, ошону менен бирге спорт аянтчаларынын учурдагы абалынан мектеп администрациясынын жана предметтик мугалиминин бул предметке болгон – мамилесин, кайсыл спорттун түрү боюнча кандай иш-чаралар канчалык деңгээлде жүргүзүлгөндүгүн баамдоого болот. Азыркы учурда түрдүү маалымат каражаттарынан айыл жана шаар жерлеринде заманбап спорттун жалпы билим берүүчү мектептер үчүн дене тарбия предметинин окуу программаларына кирген түрлөрү боюнча аянтчалардын өлчөмдөрү, колдонулуучу каражаттары, кандай пландаштырып жайгаштыруу керектиги боюнча такталган маалыматтарды тапса болот. Алардын айрымдарына токтоло кетели. Эң алгач мектептин жалпы аянтынан анын ичиндеги спорт аянтчасынын коңшу жайгашкан турак жайлардан өзүнчө бөлүп карабастан генпландын негизинде бири-бирине тоскоол болбогондой комплекстүү карап, келечектүү пландарды түзсө болот.

Архитектуралык талаптарга ылайык микрорайондордо жайгашкан мектептер башка объектилерден, атайын белгиленген кызыл сызыктан 25м жакын болбошу керек. Мектеп учаскасынын чегинен турак жайларга чейинки аралыгы 10м ал эми коммуналдык мекемелерден 50м кем болбошу керек.

Мектептеги жашылдандырылган бакчалар санитардык-гигиеналык жана архитектуралык маанисинен тышкары окуу программадагы материалдардын аткарылышына ыңгайланышы көңүлдүн борборунда болуусу зарыл. Айрыкча айыл жергесинде спорт аянтчаларын жашылдандырбай чандаган, куутакыр кылып, айрымдары мектептин айланасында түз жер жок деп алаканды жайып отура бербей жердин табыгый рельефине ылайыктап табыгый каражаттарды пайдалануу менен көз-жоосун алган спорттун айрым түрлөрү боюнча аянтчаларды же көнүгүүлөрдү аткарып машыгып эс ала турган жайларды көрктөндүрүп жасаса болот. Ал эми жашылдандыруу иштеринде дарак, чөп жана декоративдик гүлдөрдүн асортименти канчалык көп түрдүү болсо ошончолук көрктүү болот. Алгач өсүмдүктөрдү түр-түрү менен атайын жер тилкелерин бөлүп агротехникалык ыкмаларды колдонуп, аларды бапестеп өстүрүп көбөйтүүнүн жолдорун окуучуларга үйрөтүп, өз алдынча практикалап, изденип иштөөсүнө ыңгайлуу шарттарды түзүү зарыл. Гүлдөрдүн коллекциясынан декоративдик композицияларды түзгөндү

үйрөнүү менен мектептин айлана чөйрөсүн көрктөндүрүү менен келечек турмушуна да тажрыйба топтошот. Жаштардын адептик сапаттарын өстүрүү максатында айтылган элдик педагогиканын кеп казнасында «Аганы көрүп ини өсөт, эжени көрүп синди өсөт» деген накыл сөз бар. Мындай иш-чаралар бир мезгилде аткарылып унутта калбай, келечектүү болуусу үчүн дарактарды жогорку класстардын окуучулары башталгыч класстын окуучулары менен бирге отургузуп аты-жөнүн жазып ар-дайым көзөмөлдөп туруунун шарттарын иштеп чыгуулары зарыл.

Мындай маанилүү иш-чарага айыл өкмөтүн, ата-энелерди да катыштырып, окуучулардын башка билим берүү тармактарындагы көркөм өнөр, технология (черчение, эмгекке үйрөтүү), биология ж.б. предметтерден алган билимдерин турмушта колдоно билүүсүнө иш жүзүндө колдонуусуна ыңгайлуу шарттарды түзсө болот. Көңүлдүн борборунда оюндар ойноло турган жер жана ага тиешелүү каражаттар эле болбостон сөзсүз кандай гана иш аткарбайлы алардын бардыгында коопсуздук эрежелери жана эстетикалык суроо талаптарга жооп бергидей болушуна аракет кылыш керек. Спорт аянтчаларын жашылдандырып көрктөндүрүү иштери комплекстүү түзүлгөн планга ылайык ар түрдүү болушу ыктымал.

Мектептеги жашылдандыруу иштери.

Жашылдандыруу иштерине өсүмдүктөрдү тандоодо төмөндөгүлөр эске алынышы керек:

-жалбырактары жалтыраган пародадагы дарактарды албаш керек;

-площадкадагы ойнолуучу оюндарга айланасындагы отургузулган дарактар тоскоол болбошу керек;

- тикенектүү, бат уруктанып, уруктарын учуруп таркатуучу, жалбырагы эрте түшүүчү ж.б. ыңгайсыздыкты жараткан өсүмдүктөрдү тигүүдөн алыс болуу зарыл.

Ал жердин рельефине, кыртышына жараша өстүрүлүүчү өсүмдүктөрдүн асортиментине байланыштуу болот. Жалпы спорт аянтчасынын четине сугарууга мүмкүн болгон тилкеге күн тийген жагын көлөкөлөө максатында спорттук оюндар өткөрүлүүчү площадкалардан эки, үч метрден кем эмес аралык калтырылып, бийик өсүүчү дарактар, ал эми ичке кеткен жолдорду бойлото жылдын кайсыл мезгили болбосун көрк берген карагайларды отургузса жарашыктуу болот. Окуучулар сабактан тышкаркы учурларда эркин көнүгүүлөрдү аткаруучу каражаттары курулган аянтчага эс алуучу орунтуктар жайгаштырып ал жерлерге Сирен, Гүлкайыр ж.б., жергиликтүү шартта жакшы өскөн талаа гүлдөрүн жаз алды менен көчүрүп, алар жабыркабас үчүн кооздолгон көркөм тосмолор менен

корулуусу зарыл. Спорт аянтчаларындагы газондордогу гүлдөрдү, дарактарды, өсүмдүктөрдү системалуу сугаруу жамгыр сымал сугарган установкаларды колдонуу учурдун талабы.

Жашылдандыруу иштери спорт аянтчасына көрк эле бербестен абанын составын жакшыртат, ызы-чууну добуштарды азайтып басаңдатат, ыктоо болуп нымдуулукту сактап абанын таза болуусуна шарт түзөт. Спорт аянтчаларындагы ыңгайлуу түзүлгөн микроклиматтагы режим окуучулар үчүн биологиялык жана психологиялык комфорт түзүү менен алардын ишмердүүлүгүн жогорулатып спорттук оюндарга болгон кызыгуусун арттырат. Курулган каражаттар үчүн жарашыктуу майрамдык маанай тартуулаган ачык түстөрдөн коллер жазап сырдоо талапка ылайык. Жалаң эле акчага келе турган каражаттардын кулу болбой жергебиздеги табигый каражаттарды (кооз түркүн түстөрдөгү таштар, кум ж.б.) колдонуп көркөмдөп жасалгалоо иштерине кандай пайдалануу керектигин интернет булактарынан билип практикада колдонсо болот. Мындай иш-чараларга сөзсүз окуучулар менен бирге аткарылып, тартип тазалык, камкордук көрүп көзөмөлдө иштери жандуу жүргүзүлгөндө гана аткарылган иштин натыйжасы болот.

Мектептердеги жасалгалоо иштери.

Көпчүлүк мектептерде мектеп турмушундагы спорт жана спорттогу жаңылыктар, жетиш-

кендиктерди чагылдырган стенддерди көрбөйсүң. Ошондон улам окуучулардын көптөгөн зарыл маалыматтарды өз учурунда ала-албагандыгынан улам бул багыттагы жүргүзүлгөн иштерге кызыкпайт, көңүл кош. Мисалы жеңил атлетика боюнча сабактарды өтүп, мелдештерди уюштурууда, белгиленген аралыктар боюнча дүйнөлүк, республикадагы жана өз мектебинде биринчиликти алган окуучулардын көрсөткүчтөрү илинип, утур жаңырган көрсөткүчтөр маалымдалып турса окуучулар өзүнүн мүмкүнчүлүктөрүн сезип, ийгиликтерге жетүүсүнө болгон аракеттер күчөмөк. Балким ошол окуучулардан келечекте мамлекетибиздин желегин дүйнөлүк аренада дүйнөнү дүңгүрөткөн спортсмендер чыкмак. Дубал бетиндеги көрсөтмө такталар окуу жылы башталгандан аяктаганга чейин же маанисин жоготуп, сапатынын начарлаганына карабай бир-нече жылдар бою чаң басып тургандыгын көрүүгө болот. Негизинен көрсөтмөлүү такталар учурунда зарыл болгон жандуу маалыматтарды камтып тургандыгы азыркы учурдун талабы.

Дене тарбиясы боюнча көрсөтмө куралдарды, стенддерди силерге кайсы багыттагы кандай материалдар кызыктырса бул адрес боюнча байланышып, http://proekt-service.com/kabinet_fizicheskoy_kultury белгиленген шарттарга ылайык заявканы жөнөтүп алса болот.

Интерьерде дене тарбиясы боюнча стенддер окуучулардын жаш өзгөчөлүктөрүнө, көркөм сулуулуктун талаптарына ылайык сүрөттө көрсөтүлгөндөй жарашыктуу жасалгаланышы керек.

Мектепте спорт турмушуна байланышкан тематикалык көрсөтмө такталарды жасалгалоонун мааниси чоң. Бул ишти мектептеги спорттук секторлордогу окуучулар менен кеңешип редколлегия түзүп ар бир бөлүмү үчүн жооптууларын дайындоодон баштоо керек. Алардын

айрымдарына токтоло кетели. Мисалы спорт жаңылыктары - деген стендде «Спорт жаңылыктары» - деген стенддин темасы (бийиктиги 40-50 см, туурасы 30 см) чоң тамгалар менен жазылышы керек. Бул стендде спорт оюндарынын кайсыл мамлекеттин кайсыл жеринде болуп жаткандыгын маалымдоо максатында дүйнөлүк карта жердик (фон) катары берилип, айланасына сүрөттөрдү жана газета журналдардан алынган маалыматтарды жайгаштырып алмаш-

тырып турууга ылайыкташтырылса жакшы болот. «Баарын билгим келет!» – бул стенд үчүн материалдарды кезеги менен ар бир класс же редколлегиянын мүчөлөрү топтотуп, улам жаңылары менен алмаштырылышы керек. Кызыктуу топтолгон материалдардын конкурсу болуп турарын алдын-ала эскертүү зарыл, мындай иш-аракеттер окуучулардын спортко болгон кругозорун кеңейтет. «Муну сен билесинби?» – деген стендде спорттук терминдердин чечмелениши, дене тарбия предметинде ден соолукка байланышкан көйгөйлүү маселелер, башка предметтер менен байланышы ж.б. буга тиешелүү материалдарды топтоого түрдүү кесиптердин ээлери болгон ата-энелердин, предметтик мугалимдердин жардамы керек. Жакшы түзүлгөн красворддордун конкурсун уюштурса да болот. «Спорттук көрсөткүчтөр» – бул стендде информациялык материалдар, рекорддор, жеке окуучулардын жетишкендиктери. Ар бир алынган зачеттордо окуучулардын фамилиясынын тушунда нормативдерди тапшыруудагы көрсөткүчтөрү илингени таасирдүү болот. «Мыкты спортсмендер» чемпиондордун сүрөттөрүнүн астына кыскача маалыматта, кайсы жашында спортко катышканы, көрсөткүчү, окуудагы жетишкендиги, жүрүм туруму ж.б. маалыматтар берилсе кызыктуу болот.

Ар бир мектептин көрүнө жерине мектептин турмушундагы спорттогу жетишкендиктердин тарыхын баяндаган стенддердин уюштурулушу зарыл. Анда түрдүү мелдештерде жеңип алган сыйлыктары грамоталар, дипломдор, приздер выпелдерди, чаң баспагандай айнектелген такталарга жайгаштырып, спорт оюндарынын кайсыл түрү боюнча кайсыл жылы жеңүүчүлөрдөн болгондугу, класстын же курама команданын чогуу түшкөн сүрөттөрү менен кыскача баяндамалары берилиши жаш өспүрүмдөрдү келечекте жеңиштерге шыктандыруудагы тарбиялык мааниси зор.

Колдонулган ресурстар.

1. Озеленение территорий спортивных сооружений и комплексов | Ландшафтное...
2. landscape.totalarch.com/node/40копия
3. Озеленение территорий спортивных сооружений и комплексов. Озеленение территориии спортивных сооружений может быть весьма разнообразным как по ассортименту растений, так и по их размещению в плане...
4. Озеленение территорий фото
5. Ландшафтный дизайн. Фотографии оформления садов, парков, усадеб, участков.
6. masmeb.ru
7. Фа-сад.РУ>> Озеленение территорий спортивных сооружений и...
8. phasad.ru/z28.phpкопия
9. Озеленение территорий спортивных сооружений и комплексов. Озеленение территории и спортивных сооружений может быть весьма разнообразным как по ассортименту растений, так и по их размещению в плане...
10. Озеленение учебных заведений | Грин Лайн Уфа
11. greenufa.ru/ozelenenie-uchebnykh...
12. Регулярная геометрическая планировка озеленения увязывается с прилегающими к скверу зданиями, входами в них, выходом на городские улицы, подъездами к хозяйственным постройкам и сооружениям, спортивным...
13. Оформление спортивного зала в школе Стенды Картинки
14. 1-11.ru?cat=228 Оформление спортивного зала спортивными стендами. Школьные стенды и картинки о спорте для оформления спортзала.
15. Стенд Спортивные достижения - Стенды - НАШИ РАБОТЫ - "ЗНАК ДИЗАЙН" -...
16. raznak.3dn.ru/photo/stendy...
17. Оформление выставок. ... Изготовление флагов, флажков, гербов. ... "ЗНАК ДИЗАЙН" - Изготовление наружной рекламы, стенды информационные, вывески MegaDoski
18. Оформление спортивных уголков в школе. Оформление стендами спортивных...
19. lou.ru/hs/sport.php информационные стенды, оформление школ, изготовление досок информации, оформление образовательного учреждения, доски информации, оформление классов, школьное оборудование, создание дизайна школы...